Betänkande EkUB 36/2021 rd─ RP 158/2021 rd

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (RP 158/2021 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- regeringsråd Anja Liukko, arbets- och näringsministeriet
- expert Liisa Sinisammal, Energimyndigheten
- energiombud Timo Vapalahti, Försörjningsberedskapscentralen
- direktör Janne Grönlund, Gasgrid Finland Oy.

Skriftligt yttrande har lämnats av
- Suomen Kaasuyhdistys ry.

Inget yttrande av
- Finsk Energiindustri rf
- Finlands Transport och Logistik SKAL rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen ändras.

Skyldigheten att upplagra naturgas ska enligt förslaget i fortsättningen gälla näringsidkare som använder, bedriver detaljförsäljning av eller återförsäljer naturgas eller kondenserad naturgas, men inte längre importörer av naturgas. Den nedre gränsen för befrielse från upplagringsskyldigheten föreslås bli avskaffad.

Bestämmelserna om obligatorisk upplagring av stenkol blir mer enhetliga med bestämmelserna om obligatorisk upplagring av naturgas och olja. Dessutom ska ingen lättnad längre beviljas för nya lagringsskyldiga med skyldighet att upplagra stenkol, olja eller naturgas.

Dessutom tas begäran om omprövning i bruk som första steg vid sökande av ändring.

Syftet med propositionen är att anpassa bestämmelserna om upplagringsskyldighet i fråga om naturgas till att gasmarknaden öppnas för konkurrens, göra att importerade bränslen som används för industriell produktion beaktas på ett enhetligare sätt när det gäller upplagringsskyldigheten, uppdatera bemyndigandena att utfärda förordning och effektivisera förfarandet för ändringssökande.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2022.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

I Finland upprätthålls försörjningsberedskapslager för importerade bränslen med tanke på störningar i tillgången på importerad energi och för att uppfylla internationella avtalsförpliktelser. Den gällande lagen om obligatorisk lagring av importerade bränslen har stiftats under en tid då naturgasimporten var ett enda bolags monopol och gasmarknaden nationell. Gasmarknaden i Finland öppnades för konkurrens i början av 2020.

Syftet med propositionen är att anpassa regleringen av obligatorisk upplagring av importerade bränslen till den utveckling som skett till följd av att gasmarknaden öppnats och aktörerna fått nya roller på gasmarknaden. Samtidigt strävar man efter att säkerställa att försörjningsberedskapsmålen enligt lagen om obligatorisk upplagring fortfarande uppnås i fråga om naturgas och kondenserad naturgas. Genom regleringen strävar man också efter att säkerställa en jämlik behandling av aktörerna oberoende av när en aktör har kommit ut på marknaden eller hur omfattande verksamheten är.

Enligt förslaget ska skyldigheten att upplagra naturgas gälla naturgasverk, och importörernas andel av upplagringsskyldigheten överförs till naturgasverken. Den föreslagna ändringen bedöms dock inte ha några betydande ekonomiska konsekvenser för naturgasverk, även om den i någon mån medför merkostnader för vissa aktörer som tidigare har avgränsats från skyldigheten. Att den årliga anskaffningsmängden är liten ska inte längre utgöra en grund för befrielse från upplagringsskyldigheten, och definitionen av naturgasverk ska ses över med avseende på naturgasmarknadslagen. Samtidigt ska importerat bränsle som används för industriell produktion börja beaktas på ett mer enhetligt sätt i upplagringsskyldigheten, och vidare uppdateras bemyndigandena att utfärda förordning och effektiviseras förfarandet för ändringssökande.

Ekonomiutskottet anser att det är nödvändigt att uppdatera den gällande regleringen så att den motsvarar förändringen på naturgasmarknaden. Den nuvarande regleringen av skyldigheter att upplagra naturgas har bedömts vara föråldrad: den identifierar inte alla marknadsroller och försätter också aktörer som har samma marknadsroll i ojämlik ställning.

Ekonomiutskottet anser att den föreslagna regleringen är motiverad och ändamålsenlig och tillstyrker lagförslaget i propositionen med de smärre preciserande ändringar som föreslås i detaljmotiveringen.

Ekonomiutskottet fäster samtidigt uppmärksamhet vid att den nu föreslagna regleringen ännu inte har beaktat den pågående omvälvningen inom energisektorn. I och med detta kommer också den obligatoriska upplagringen i fortsättningen att vara föremål för större ändringsbehov än vad som föreslås i detta sammanhang. De ändringar som nu föreslås gäller endast fossila importerade bränslen, vars användning på grund av klimat- och hållbarhetsmålen minskar betydligt redan under det innevarande årtiondet. Ur denna synvinkel är det också aktuellt att på ett mer heltäckande sätt utreda framtida alternativ till obligatorisk upplagring av importerade bränslen för att nivån på försörjningsberedskapen ska kunna säkerställas också i ett klimatneutralt Finland.

DETALJMOTIVERING

11 §. Ekonomiutskottet föreslår att 1 mom. preciseras så att tidpunkten för upplagringsperioden framgår mer exakt. Till bestämmelsen fogas ett omnämnande av begynnelsetidpunkten för upplagringsperioden så att det konstateras att upplagringsskyldigheten för ett naturgasverk *från och med den 1 juli varje år* är en fjärdedel av mängden energiinnehåll i den naturgas och kondenserade naturgas som under föregående kalenderår använts eller sålts genom detaljförsäljning eller återförsäljning.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

> *Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 158/2021 rd med ändringar.* ***(Utskottets ändringsförslag)***

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (1070/1994) 12 och 18 §,

ändras 4 §, 5 § 1 mom. och 10, 11 och 15 §, av dem 4 och 15 § sådana de lyder i lag 729/1997, samt

fogas till 14 § ett nytt 2 mom., till 19 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 686/2012, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., samt till lagen en ny 22 §, i stället för den 22 § som upphävts genom lag 623/1999, som följer:

4 §

Stenkolsverkens obligatoriska upplag ska från och med den 1 juli varje år motsvara den genomsnittliga förbrukningen under tre månader. Den mängd stenkol som använts för industriell produktion dras av från den förbrukade mängden när upplagringsskyldigheten fastställs.

5 §

Upplagringsskyldigheten för importörer av stenkol fastställs utgående från den faktiska importen. Skyldigheten dimensioneras enligt den genomsnittliga importen per månad, beräknad på basis av importen under föregående kalenderår. När skyldigheten fastställs, dras från importmängderna den mängd stenkol av som importören under det föregående kalenderåret har exporterat, levererat till statens säkerhetsupplag eller levererat för att användas vid ett enligt 4 § lagringsskyldigt stenkolsverk eller för att användas för industriell produktion.

— —

10 §

Naturgasverk är skyldiga att upplagra naturgas. Med naturgasverk avses i denna lag en näringsidkare som

1) använder naturgas på ett driftställe som är anslutet till ett överföringsnät som avses i 3 § 2 punkten i naturgasmarknadslagen (587/2017),

2) via ett distributionsnät som avses i 3 § 3 punkten i naturgasmarknadslagen bedriver detaljförsäljning av naturgas direkt till de slutförbrukare som avses i 3 § 28 punkten i den lagen,

3) använder kondenserad naturgas för produktion av värme- eller elenergi,

4) återförsäljer naturgas eller kondenserad naturgas för att användas som bränsle i motordrivna fordon som avses i 2 § 27 punkten i fordonslagen (82/2021) eller i farkoster som avses i 3 § 1 punkten i sjötrafiklagen (782/2019).

11 §

Upplagringsskyldigheten för ett naturgasverk är från och med den 1 juli varje år en fjärdedel av mängden energiinnehåll i den naturgas och kondenserade naturgas som under föregående kalenderår använts eller sålts genom detaljförsäljning eller återförsäljning. Försörjningsberedskapscentralen fastställer årligen den totala upplagringsmängd som upplagringsskyldigheten omfattar.

Innan skyldigheten fastställs, dras från mängden energiinnehåll enligt 1 mom. den mängd energiinnehåll av som motsvarar mängden energiinnehåll i den naturgas eller kondenserade naturgas som har exporterats, levererats till statens säkerhetsupplag, sålts till ett naturgasverk som är lagringsskyldigt enligt denna lag eller använts eller sålts för att användas för industriell produktion eller internationell sjöfart.

Försörjningsberedskapscentralen kan på ansökan av ett naturgasverk fastställa att skyldigheten att upplagra naturgas också kan fullgöras genom upplagring av ett sådant ersättande bränsle som garanterar motsvarande försörjningsberedskap. Närmare bestämmelser om innehållet i ansökan och om ansökningsförfarandet utfärdas genom förordning av statsrådet.

14 §

— —

På den som är anställd vid Försörjningsberedskapscentralen tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när han eller hon utför uppgifter som avses i denna lag. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

15 §

Lagringsskyldiga stenkolsverk, naturgasverk och importörer av stenkol, råolja och oljeprodukter ska årligen inom en tidsfrist som Försörjningsberedskapscentralen bestämmer göra en anmälan till Försörjningsberedskapscentralen om obligatorisk upplagring. Närmare bestämmelser om innehållet i anmälan om obligatorisk upplagring utfärdas genom förordning av statsrådet.

Dessutom ska de som använder, importerar, tillverkar, återförsäljer och bedriver detaljförsäljning av produkter som omfattas av upplagringsskyldighet, samt de som håller ett obligatoriskt upplag för någon annans räkning, till Försörjningsberedskapscentralen lämna de övriga uppgifter som behövs för tillämpningen av denna lag och för tillsynen över att den följs. Försörjningsberedskapscentralen har trots sekretessbestämmelserna också rätt att från de centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln som avses i 32 b § i naturgasmarknadslagen få sådana uppgifter om naturgasdriftsställena och mängderna använd naturgas från de olika driftställena under det föregående kalenderåret som behövs för tillsynen över att ett naturgasverk fullgjort sin upplagringsskyldighet.

Försörjningsberedskapscentralen har rätt att få tillträde till de ställen där de obligatoriska upplagen finns, om detta behövs för tillsynen enligt denna lag, och att där utföra inspektioner. Tillsynsåtgärderna får dock inte omfatta utrymmen som används för boende av permanent natur. Den lagringsskyldige ska bistå Försörjningsberedskapscentralen vid en inspektion. Vid inspektioner ska 39 § i förvaltningslagen (434/2003) iakttas.

19 §

— —

Försörjningsberedskapscentralen kan på ansökan besluta att ett stenkolsverk eller naturgasverk helt eller delvis kan ersätta sin upplagringsskyldighet genom ett arrangemang som garanterar motsvarande försörjningsberedskap, om

1) det ersättande arrangemanget gör att samma mängd energi kan produceras som den mängd som kan fås från ett obligatoriskt upplag,

2) det ersättande arrangemanget kan tas i bruk utan dröjsmål,

3) energiproduktionskedjan är tryggad i sin helhet,

4) arrangemanget grundar sig på en primärenergikälla som finns i Finland eller i ett annat land enligt 9 eller 13 §,

5) den lagringsskyldige som ansökt om ersättningstillstånd till alla delar kan bestämma över genomförandet av arrangemanget,

6) arrangemanget inte grundar sig på ett obligatoriskt upplag som har ålagts någon annan lagringsskyldig, på ett skyddsupplag som hålls enligt lagen om skyddsupplag (970/1982) eller på ett sådant upplag i Finland som hålls för en utländsk upplagrares räkning och som har reserverats för att trygga energiförsörjningen i ett annat land än Finland, samt

7) arrangemanget inte grundar sig på upplagringsskyldighet som ålagts den lagringsskyldige i fråga om en annan produkt.

— —

22 §

I fråga om beslut som avses i denna lag får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen.

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Ett beslut får dock verkställas trots ändringssökande.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 30.11.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Sanni Grahn-Laasonen saml
vice ordförande Hanna Kosonen cent
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Eeva Kalli cent
medlem Pia Kauma saml
medlem Matias Mäkynen sd
medlem Raimo Piirainen sd
medlem Sakari Puisto saf
medlem Janne Sankelo saml
medlem Veikko Vallin saf
medlem Tuula Väätäinen sd
ersättare Kai Mykkänen saml.

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.